

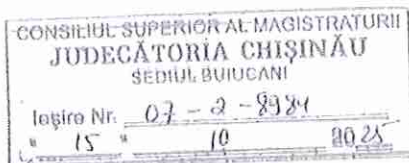
**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU**
(sediul Buiucani)

Republica Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200
Email: jbu@justice.md; Tel.: /+373 22/ 204 904
www.instante.justice.md

Dosar nr. 5r-6699/2022

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, 28,

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), Vă expediază copia încheierii nr.5r-6699/2022 din data 15 octombrie 2025, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate formulată de victima **PLEVAN Vasile**, în cadrul examinării contestației înaintate de **FELDMAN Ian**, **GUMENNAIA Oxana**, **BRIGHIDIN Andrei** și **GAVRILIȚĂ Lucia** împotriva deciziei nr.02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022 emisă de agentul constator din cadrul Direcției nr.1 a Direcției generale combaterea corupției a Centrului Național Anticorupție, locotenent Manole Vlad.

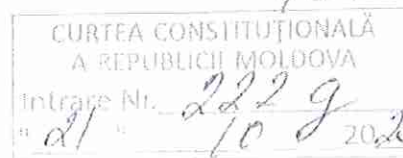
Judecător

Ialanji Arina

Anexă:

Sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și înscrisurile anexat (220 file)
Copia încheierii nr. 5r-6699/2022 (2 file)

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău, MD 2004, Republica Moldova

SESI Z A R E
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A.1. Datele despre autorul excepției de neconstituționalitate**

1. Nume: PLEVAN
2. Prenume: Vasile
3. Funcția/ocupația: victimă
4. Adresa: /
5. Telefon:

A.2. Instanța de judecată

1. Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani
2. Judecător: Arina Ialanji
4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200
5. Telefon: +373 (22) 20 49 03; e-mail: jbu@justice.md

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Pe rolul instanței de judecată, se află spre examinare contestația numiților Gavriliță Lucia, Gumenaia Oxana, Brighidin Andrei și Feldman Ion, împotriva deciziei nr. 02/15-P-635/22 din 09.09.2022 a Centrului Național Anticorupție, privind încetarea procedurii contravenționale în privința ultimilor, pe faptul comiterii contravenției prevăzute de art. 313 Cod contravențional.

În fapt, la data de 03.04.2015, a fost pornit procesul penal nr. 20154400590, pe faptul pretinsului viol asupra victimei

La data de 04.05.2016, prin ordonanța procurorului Vasile Plevan, s-a refuzat în pornirea urmăririi penale, din motivul lipsei faptului infracțiuni, despre care fapt, Cebanu Ala a fost înștiințată prin scrisoarea din 04.05.2016 cu nr.1909.

Ordonanța în cauză, fiind contestată la procurorul ierarhic superior în ordinea art. 299/1 CPP, a fost menținută prin ordonanța din 24.11.2017, care fiind contestată în instanța de judecată în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, prin încheierea judecătorului de instrucție din 02.02.2018, ambele ordonanțe au fost anulate, cu dispunerea unui control suplimentar în ordinea art. 274 Cod de procedură penală.

La data de 15.02.2018, a fost începută urmărirea penală în cauza nr. 2018440117, în baza art. 171 alin. (2) lit. b¹) Cod penal, iar la 28.09.2018, cauza a fost expediată în instanța de judecată cu rechizitoriu.

La data de 10.01.2018, avocatul cet. Cebanu Ala, d-na Andriuță Violeta, a depus o plîngere către Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, prin care s-a solicitat constatarea discriminării pe criterii de dezabilitate și gen în acces la justiție și protecție egală în fața legii, invocînd încălcarea prin ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din 04.05.2016, a drepturilor victimei împotriva oricărei discriminări în acces la justiție, fiind astfel pornită de către Consiliu, cauza nr. 04/18 din 10.01.2018.

În cadrul ședinței Consiliului din 28.02.2018, la insistența avocatului victimei, de către membrul Consiliului Andrei Brighidin, procurorului i s-a cerut să explice, din ce motiv și care a fost necesitatea, ca în cadrul procesului penal nr. 20154400590, să fie audiat în calitate de martor medicul de familie din satul Puhoi, r-nul Ialoveni.

Prin Decizia din 06.03.2018, emisă pe marginea cauzei nr. 04/18, Consiliul a decis, că faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriu de dizabilitate și sex în realizarea dreptului la protecție egală din partea legii. Consiliul recomandă Procuraturii r-lui Ialoveni, să aducă la cunoștință procurorilor din cadrul Procuraturii r-lui Ialoveni, prezenta decizie și să întreprindă măsurile posibile pentru a nu admite fapte similare pe viitor.

Argumentele și concluziile Consiliului expuse în decizia contestată:

Pct. 5.1 *În primul rînd reclamații invocă lipsa de competență a Consiliului de a se expune asupra acțiunilor organelor de urmărire penală. Consiliul subliniază, că prevederile art. 1 din Legea cu privire la asigurarea egalității, nr. 121 din 25.05.2012, se aplică în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții.*

Pct. 5.2 *Reclamații au invocat, că aceleași acțiuni discriminatorii au fost și în fața instanței de judecată, solicitînd Consiliului să declare plîngerea petiționarei ca fiind una repetată. Consiliul notează, că în sensul art. 14 lit. c) din Legea cu privire la asigurarea egalității, se consideră repetată plîngerea pe marginea căreia Consiliul a*

emis anterior o decizie. Prin urmare, faptul că acțiunile au fost examinate de alte instituții nu cad sub incidența prevederilor respective.

Pct. 5.8 Examinînd circumstanțele speței finalizate cu ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale, Consiliul reține conținutul acesteia și susținerile părților la ședința de audieri. Ordonanța de neîncepere a urmăririi penale este bazată preponderent pe Raportul de expertiză psihologico-psihiatrică, care a concluzionat, că din considerentul gradului de deficit intelectual depistat la ea, nu putea recepționa corect evenimentele de violență sexuală și nu le putea reda, iar pe marginea cazului nu poate depune declarații din cauza problemelor de sănătate. Aceleași argumente au fost susținute și de procurorul ierarhic superior, care a verificat legalitatea ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale.

Pct. 5.10 Consiliul observă, că reclamații nu au luat în calcul concluzia medicului care a notat, că particularitățile anatomice individuale ale himenului permit întreținerea unui raport sexual fără deflorarea acesteia. Totodată, absența unor dovezi fizice, nu ar trebuie să fie interpretată astfel încît, să sugereze că violența sexuală nu a avut loc, din moment ce aceste acte de violență ar putea să nu lase semne sau cicatrice. Deși rapoartele medico-legale sunt relevante, OUP și limitat investigația la evaluările medicale și depozițiile unor martori, fără a ține cont de alte mijloace de probă care pot fi esențiale pentru a clarifica circumstanțele cauzei. Mai mult ca atît, din circumstanțele descrise inițial se conturează că victima ar fi fost supusă acțiunilor perverse cu caracter sexual, care nu au fost reflectate în rapoartele medico-legale, or aceste detalii nici nu au fost investigate.

Pct. 5.11 Consiliul notează că reclamații nu au audiat nici frații petiționarei, despre care aceasta a comunicat că au fost martori ai infracțiunii. La ședința de audieri, reclamații au comunicat că depozițiile martorilor vor fi examinate abia odată cu anularea ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale de către instanța de judecată și doar la insistența apărătorului. Această abordare întărește prezumția că reclamații nu au depus toată diligența pentru investigarea complexă a pretinselor acțiuni cu caracter sexual asupra unei femei cu dizabilități.

Pct. 5.12 Consiliul notează că petiționara a fost audiată o singură dată de către OUP prin intermediul mamei sale. Mama petiționarei, ulterior, și-ar fi modificat declarațiile, spunînd că ar fi minșit cînd a declarat că fiica sa a fost violată. Consiliul subliniază că modificarea declarațiilor putea fi examinată mai complex, inclusiv în contextul presupuselor abuzuri sau intimidări ale mamei.

Pct. 5.13 Consiliul atrage atenția că după modificarea declarațiilor mamei, pretinsa victimă nu a fost audiată prin intermediul unui specialist pentru a se verifica dacă circumstanțele relatate anterior au avut loc. Totodată, conținutul ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale, nu conține informații cu privire la audierea potențialului bănuț în comiterea infracțiunii de viol, or în viziunea Consiliului această acțiune de urmărire penală urma a fi realizată la cercetarea infracțiunii și examinată corespunzător.

Decizia nr. 04/18 din 06.03.2018, a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, fiind contestată în ordinea contenciosului administrativ, a fost anulată prin Hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani nr. 3-211/18 din 28.09.2018, în cadrul căreia, instanța de judecată a expus următoarele:

”Consiliul reținând ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale ca circumstanță ce reprezintă discriminare, de fapt a dat apreciere din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității probelor care au determinat procurorul să ajungă la concluzia privind emiterea ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale din 04.05.2016. Consiliul a ajuns la concluzia că, faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriul de dizabilitate și sex în realizarea dreptului la protecție egală din partea legii, constatând, de fapt, o serie de neajunsuri ale procurorului și organului de urmărire penală în cadrul procesului penal vizat, manifestate prin: aprecierea eronată a raportului de expertiză medico-legală; că nu s-a ținut cont de alte mijloace de probă care pot fi esențiale pentru a clarifica circumstanțele cauzei; că n-au audiat frații victimei; că n-au examinat mai complex modificarea declarațiilor de către mama victimei; că n-au fost investigate acțiunile perverse cu caracter sexual; că n-au depus toată diligența pentru investigarea complexă a pretinselor acțiuni cu caracter sexual; că petiționara a fost audiată o singură dată prin intermediul mamei sale; că după modificarea declarațiilor mamei, pretinsa victimă nu a fost audiată prin intermediul unui specialist; că n-a fost audiat potențialul bănuț; că n-au fost examinate mult aspectual faptele invocate de petiționară. Instanța de judecată notează că, verificarea legalității ordonanței de a refuza în urmărirea penală și a argumentelor probelor care au stat la baza emiterii ei, îi revine instanței de judecată - judecătorului de instrucție și nu Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurării Egalității. Or, reieșind din prevederile art. 274 alin. (6) și art. 313 Cod de procedură penală (în continuare CPP), activitatea procurorului sub aspectul drepturilor persoanei, poate fi verificată doar de către instanța de judecată”. Astfel, Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității și Legea nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurării Egalității, nu acordă împuterniciri Consiliului să verifice acțiunile procesual-penale ale procurorului, în cazurile de pretinse acte de discriminare a persoanei, pe diverse criterii și legalitatea actelor, emise de către procuror.

Hotărârea judecătorească menționată, fiind contestată cu apel, a fost casată, cauza rejudecată și pronunțată o nouă hotărâre prin care a fost respinsă cererea de chemare în judecată și a fost menținută decizia 04/18 a Consiliului.

Potrivit Deciziei nr. 3a-1895/18 din 14.02.2019, instanța de apel a respins argumentele reclamanților referitoare la lipsa competenței Consiliului de a verifica, aprecia și a efectua controlul asupra activității procurorului, invocând, că reclamanții Plevan Vasile și Eșanu Igor, nu au avut împuternicirile corespunzătoare, în conformitate cu prevederile art. 73 Cod de procedură civilă.

Astfel, instanța de apel a statuat, că „procurorii potrivit statutului nu exercită urmărirea penală precum și alte activități statutare în nume propriu, aceștia acționează în calitate de reprezentanți ai instituției Procuraturii, care și deține calitatea de subiect distinct de drept. Or, în speță, pretinsa violare a drepturilor persoanei la nediscriminare, este imputabilă la nivel național instituției și nu procurorilor care exercită atribuțiile procuraturii, răspunderea pentru violarea dreptului survenind potrivit art. 1403 Cod civil (redacția anului 2002)”.

„Astfel, constatarea violării dreptului la nediscriminare a persoanei în cadrul unor proceduri penale nu este opozabilă reclamanților care au acționat în numele instituției

în calitate de procurori, dar Procuraturii, motiv din care reclamații Plevan Vasile și Eșanu Igor, nu dețin calitatea de subiect cu drept de sesizare a instanței de contencios administrativ pentru a contesta decizia din 06.03.2018 pe marginea cauzei 04/18, adoptată de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității. Or, reclamații Plevan Vasile și Eșanu Igor, sunt în drept de a intenta acțiuni în instanța de contencios administrativ doar în nume propriu, invocând încălcarea unui drept sau interes recunoscut de lege, titular al cărui sunt și în raport cu care pretinde calitatea de parte vătămată.”

„Mai mult decât atât, decizia contestată în raport cu reclamații Plevan Vasile și Eșanu Igor, nu a avut nici un efect juridic.”

Recursul împotriva Deciziei instanței de apel nr. 3a-1895/18 din 14.02.2019, a fost respins.

La data de 08.06.2022, în adresa Centrului Național Anticorupție, Plevan Vasile a depus plângere, împotriva factorilor de decizie ai Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, manifestate prin depășirea atribuțiilor de serviciu. La 21.06.2022 a fost pornit un proces contravențional.

Prin Decizia Centrului Național Anticorupție, sub nr. 02/15-P-635/22 din 09.09.2022, a fost constatată comiterea, de către Ian Feldman, Oxana Gumennaia, Andrei Brighidin și Lucia Gavriliță, a contravenției prevăzute de art. 313 Cod contravențional și încetat procesul contravențional în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

Potrivit Deciziei Centrului Național Anticorupție, sub nr. 02/15-P-635/22 din 09.09.2022, **Ian Feldman, Oxana Gumennaia, Andrei Brighidin și Lucia Gavriliță** în calitate de membri ai Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, fiind persoane publice, acționând contrar art. 5 din Legea nr. 3 din 25.02.2016, cu privire la Procuratură, art. 51 alin. (3) Cod de procedură penală, care statuează asupra independenței procurorului, contrar art. 3 din Legea nr. 3 din 25.02.2016, care prevede că activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești, atribuindu-și contrar prevederilor art. 3, 5, 6, 13 din Legea cu privire la Procuratură și prevederile art. 51 alin. (3), art. 274 alin. (6), art. 300, art. 313 Cod de procedură penală, atribuții de judecător de instrucție, la data de 06.03.2018, depășindu-și în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, în special competența materială stabilită la art. 1 din Legea nr. 121 din 25.05.2012 *cu privire la asigurarea egalității*, în mod ilegal, a supus controlului, ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale din data de 04.05.2016, emisă de către procurorul în Procuratura r-lui Ialoveni Vasile Plevan, pe marginea procesului penal nr. 590/15, iar în acest sens, au emis ilegal decizia nr. 04/18 din 06.03.2018, prin care, depășindu-și competența materială, au verificat și au dat apreciere activității procesuale a procurorului de apreciere a probelor și de investigare a unei pretinse fapte de viol, constatând o serie de neajunsuri ale procurorului și organului de urmărire penale în cadrul procesului penal vizat, chiar dacă nu au avut acces la materialele procesului penal, manifestate prin: *aprecierea eronată a raportului de expertiză medico-legală; că nu s-a ținut cont de alte mijloace de probă care pot fi esențiale pentru a clarifica circumstanțele cauzei; că n-au audiat frații victimei; că n-au examinat mai complex modificarea declarațiilor de către mama victimei; că n-au*

fost investigate acțiunile perverse cu caracter sexual; că n-au depus toată diligența pentru investigarea complexă a pretinselor acțiuni cu caracter sexual; că petiționara a fost audiată o singură dată prin intermediul mamei sale; că după modificarea declarațiilor mamei, pretinsa victimă nu a fost audiată prin intermediul unui specialist; că n-a fost audiat potențialul bănuț; că n-au fost examinate mult aspectual faptele invocate de petiționară, competență, care este exclusivă a procurorului ierarhic superior și a judecătorului de instrucție.

În rezultatul depășirii limitelor drepturilor și atribuțiilor acordate de lege, **Ian Feldman, Oxana Gumennaia, Andrei Brighidin și Lucia Gavriliță**, în calitate de membri ai Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, au emis în mod ilegal, Decizia nr. 04/18 din 06.03.2018, pe care au aplicat semnătura în mod olograf și, au constatat comiterea, de către procurorii Vasile Plevan și Igor Eșanu, a discriminării pe criteriu de dizabilitate și sex, fapt ce constituie o imixtiune în activitatea procurorului și contravine intereselor publice, drepturilor și intereselor ocrotite de lege, afectând independența procesuală a procurorilor Vasile Plevan, Igor Eșanu și a Procuraturii.

Acțiunile numiților **Ian Feldman, Oxana Gumennaia, Andrei Brighidin și Lucia Gavriliță**, au fost calificate conform art. 313 Cod contravențional - depășirea atribuțiilor de serviciu, adică *săvârșirea unei acțiuni care depășește în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege și care contravine intereselor publice, drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.*

Decizia Centrului Național Anticorupție, sub nr. 02/15-P-635/22 din 09.09.2022, a fost contestată în instanța de judecată, în ordinea art. 448 Cod contravențional.

La data de 15 mai 2025, în ședința de judecată pe marginea contestației depuse împotriva deciziei Centrului Național Anticorupție, nr. 02/15-P-635/22 din 09.09.2022, a depus declarații Oxana Gumenia, care, la întrebările victimei, a explicat, că *în calitate de membru al Consiliului de Asigurare a Egalității și pentru Prevenirea Discriminării, a stabilit în ședința de audiere, că (procurorii n.a.) au luat în considerație doar raportul de expertiză medico-legală, nu a audiat ca martori frații, nu au solicitat un expert pentru a asigura audierea victimei [...] Dacă ar fi pornit procurorul dosar penal, atunci victima ar fi beneficiat de acces la justiție. [...] Consiliul nu a avut acces la dosarul penal*".

La data de 29 septembrie 2025, în ședința de judecată pe marginea contestației depuse împotriva deciziei Centrului Național Anticorupție, nr. 02/15-P-635/22 din 09.09.2022, a depus declarații Ian Feldman, care, la întrebările victimei, a recunoscut, că *în urma analizei actelor a fost recomandată necesitatea de a fi examinat minuțios cauza și anume, organele de drept să mai examineze cauza.*

În ședința de judecată, toți contestatarii audiați, au confirmat, că *Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, este lege organică, ca și Codul de procedură penală și au aceeași forță juridică și au fost în drept să o aplice în speță.*

C. Obiectul sesizării

Obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție

Obiect al sesizării îl reprezintă prevederile legale ce reglementează sfera de acțiune expresia „și alte sfere ale vieții” de la art. 1 alin. (1) raportate la art. 10 lit. a) din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, în partea ce se referă la dreptul Consiliului pentru egalitate de a constata discriminare în activitatea procesuală a procurorului.

În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu

Fiind ridicată de către de către victima Plevan Vasile, parte în dosarul contravențional nr.5r-6699/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei

Prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

Obiect al excepției de neconstituționalitate constituite prevederile alin. (1) art. 1 (expresia „și alte sfere ale vieții”) din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la egalitate în corelație cu prevederile art. 10 lit. a) (*Subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității*) din aceeași lege.

Prevederile contestate urmează să se aplice la soluționarea cauzei contravenționale, deoarece anume de aceste prevederile legale, a făcut uz Consiliu pentru egalitate, când a stabilit carențele procesuale ale procurorului pe marginea unui proces penal, iar în rezultat, membrilor Consiliului le-a fost constatată contravenția prevăzută de art. 313 Cod contravențional - depășirea atribuțiilor de serviciu, care constituie obiect al cauzei contravenționale din speță.

Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate

Prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate. Prin urmare, lipsește o decizie/hotărâre anterioară a Curții Constituționale din perspectiva criticilor de neconstituționalitate avansate în prezenta sesizare privind excepția de neconstituționalitate.

Din considerentele enunțate mai sus, se atestă faptul că prezenta excepție de neconstituționalitate întrunește condițiile prevăzute în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Cadrul normativ pertinent

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului este republica.
- (3) **Republica Moldova este un stat de drept, democratic**, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

- (1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.
- (2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

- (1) *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.*
- (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26 Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- (3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
- (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

- (1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 124

Procuratura

- (1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.
- (2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.
- (3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.

Articolul 125¹

Consiliul Superior al Procurorilor

- (1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul **independenței și imparțialității procurorilor.**
- (2) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelurile și din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile. Procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă.
- (3) Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori.
- (4) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabilește prin lege.

Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură

Articolul 1

Procuratura

Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești care, în procedurile penale și în alte proceduri prevăzute de lege, contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății.

Articolul 2 Procurorul

Procurorul este persoana cu funcție de demnitate publică care exercită atribuțiile Procuraturii, prevăzute de Constituție, de prezenta lege, de alte acte legislative și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, și este numit în această funcție în modul prevăzut de prezenta lege.

Articolul 3 Principiile de organizare și de activitate a Procuraturii și a procurorului

- (1) Procuratura își desfășoară activitatea în conformitate cu legea.
- (2) Organizarea și activitatea Procuraturii sunt transparente și presupun garantarea accesului societății și al mijloacelor de informare în masă la informațiile despre această instituție, cu excepțiile prevăzute de lege și cu asigurarea respectării regimului datelor cu caracter personal.
- (3) Procuratura este independentă de puterile legislativă, executivă și judecătorească, de orice partid politic sau organizație social-politică, precum și de oricare alte instituții, organizații sau persoane. Imixtiunea în activitatea Procuraturii este interzisă. Procuratura cooperează cu alte autorități pentru realizarea funcțiilor prevăzute de prezenta lege.
- (4) Procurorul își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, rezonabilității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează.
- (5) Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale.
- (6) În condițiile prevederilor art. 13 din prezenta lege și ale Codului de procedură penală, activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești.
- (7) Procurorul este obligat, prin întreaga sa activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, egalitatea lor în fața legii, să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu pentru toți participanții la procedurile judiciare indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul de etică al procurorilor și să participe la formarea profesională continuă.

Articolul 4 Cadrul juridic de activitate a Procuraturii

Activitatea Procuraturii este reglementată de Constituție, de prezenta lege, de alte acte legislative, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 13

Ierarhia procesuală a procurorilor

(1) Ierarhia procesuală a procurorilor și atribuțiile procurorului ierarhic superior sunt stabilite de prevederile Codului de procedură penală.

(3) Indicațiile procurorului ierarhic superior se formulează în scris, în conformitate cu legea și sunt obligatorii pentru procurorii ierarhic inferiori. Procurorul ierarhic inferior poate solicita motivarea indicațiilor procurorului ierarhic superior.

(4) Procurorul are dreptul să refuze executarea unei indicații care este vădit ilegală și are obligația să o conteste la procurorul ierarhic superior procurorului care a emis-o.

Codul de procedură penală

Articolul 2

Legea procesuală penală

(1) Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod.

(2) Principiile generale și normele dreptului internațional și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte constituie elemente integrante ale dreptului procesual penal și nemijlocit dau naștere drepturilor și libertăților omului în procesul penal.

(3) Constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.

(4) Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

(5) În desfășurarea procesului penal nu pot avea putere juridică legile și alte acte normative care anulează sau limitează drepturile și libertățile omului, încalcă independența judecătorească, principiul contradictorialității, precum și contravin normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 27

Libera apreciere a probelor

(1) Judecătorul și persoana care efectuează urmărirea penală apreciază probele în conformitate cu propria lor convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate.

(2) Nici o probă nu are putere probantă dinainte stabilită.

Articolul 51

Procurorul

(1) Procurorul este persoana care, în limitele competenței sale, exercită sau, după caz, conduce în numele statului urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanță, exercită sau, după caz, conduce și alte atribuții prevăzute de prezentul cod. Procurorul care participă la judecarea cauzei penale are funcție de acuzator de stat.

(.....)

(3) **La exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul este independent și se supune numai legii.** El, de asemenea, execută indicațiile scrise ale procurorului ierarhic superior privind înlăturarea încălcărilor de lege și omisiunilor admise la efectuarea și/sau la conducerea urmăririi penale.

(.....)

Articolul 101 Aprecierea probelor

(1) Fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

(2) **Reprezentantul organului de urmărire penală sau judecătorul apreciază probele conform propriei convingeri,** formate în urma examinării lor în ansamblu, sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege.

(.....)

Articolul 274 Începerea urmăririi penale

(1) Organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut în art.262 și 273 dispune în termen de 45 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informînd despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv.

(.....)

(5) În cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă faptul prin ordonanță motivată și anunță despre aceasta, într-un termen cît mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea. În cazul în care consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, procurorul, prin ordonanță, abrogă ordonanța de începere a urmăririi penale și dispune refuzul în pornirea urmăririi penale și clasarea procesului penal.

(6) **Ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plîngere, în instanța judecătorească, în condițiile art.313.**

(7) Dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut circumstanța pe care se baza propunerea de a refuza începerea urmăririi penale, procurorul anulează ordonanța pe care a emis-o și dispune începerea urmăririi penale.

Articolul 299¹ Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului

(1) Persoanele indicate la art. 298 alin. (1) pot depune plîngere împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorul care conduce urmărirea penală sau exercită nemijlocit urmărirea penală ori împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor care au fost efectuate sau dispuse în baza dispozițiilor date de procurorul respectiv.

(.....)

(3) Plîngerea se adresează, în termen de 15 zile, procurorului ierarhic superior și se depune fie direct la acesta, fie la procurorul care conduce sau exercită nemijlocit urmărirea penală. Termenul de adresare a plîngerii se calculează din momentul în care persoanele care au depus-o au luat cunoștință de act ori au aflat despre inacțiunea organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate specială de investigații. În cazul în care plîngerea a fost depusă la procurorul care conduce sau exercită nemijlocit urmărirea penală, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 48 de ore de la primirea ei, procurorului ierarhic superior împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

(4) Ordonanța prin care procurorul ierarhic superior a soluționat plîngerea poate fi contestată la judecătorul de instrucție.

Articolul 299² Examinarea plîngerii

(1) Plîngerea se examinează de către procurorul ierarhic superior în termenul și în condițiile prevăzute la art. 299, care se aplică în mod corespunzător. În cazurile în care plîngerea este admisă, procurorul ierarhic superior este în drept:

- 1) să schimbe temeiul de drept al actului procesual contestat;
- 2) să anuleze sau să modifice actul procesual contestat ori unele elemente de fapt în baza cărora s-a dispus actul contestat.

(.....)

Articolul 313 Plîngerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

(1) Plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(2) Persoanele indicate în alin.(1) sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucție:

- 1) refuzul organului de urmărire penală;
- a) de a primi plîngerea sau denunțul privind pregătirea sau săvîrșirea infracțiunii;

b) de a satisface demersurile în cazurile prevăzute de lege;
c) de a începe urmărirea penală;
d) de a elibera persoana reținută pentru încălcarea prevederilor art. 165 și 166 din prezentul Cod;

e) de a elibera persoana deținută cu încălcarea perioadei de reținere sau a perioadei pentru care a fost autorizat arestul.

2) ordonanțele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală;

3) alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.
(3) Plângerea poate fi înaintată judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea, în termen de 10 zile de la data la care a luat cunoștință de rezultatul examinării plângerii sau de la data expirării termenului prevăzut de lege la care urma să primească răspuns la plângere.

(4) Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 de zile, fără prezența părților, cărora li se comunică data examinării plângerii. Judecătorul, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. Neparticiparea în ședință a procurorului, a persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia. În ambele cazuri, procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare în termen de 5 zile de la înștiințare. În cazul examinării plângerii în cadrul ședinței de judecată, dau explicații procurorul, persoana care a depus plângerea și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii.

(5) Judecătorul de instrucție, considerînd plîngerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să **lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice** și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate. Constatînd că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere despre respingerea plîngerii înaintate. Copia de pe încheiere se expediază persoanei care a depus plîngerea și procurorului.

(6) Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării și se vor judeca conform art. 447 și 448, în lipsa părților.

Legea nr. 121 din 25.02.2012 cu privire la asigurarea egalității

Articolul 1 Scopul legii și domeniul de aplicare

(1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în

sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu.

(.....)

Articolul 10

Subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității

Subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității sînt:

- a) Consiliul pentru egalitate;
- b) autoritățile publice;
- c) instanțele judecătorești.

Articolul 11

Consiliul pentru egalitate

(1) Consiliul pentru egalitate (în continuare – *Consiliu*) este o autoritate bugetară autonomă, instituită în scopul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității. Consiliul acționează în condiții de imparțialitate și independență organizațională, funcțională, operațională și financiară față de orice autoritate publică, persoană fizică sau juridică, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și față de orice persoană cu funcție de răspundere de orice nivel.

(.....)

Articolul 14¹

Inadmisibilitatea plîngerii

(1) Consiliul declară plîngerea inadmisibilă dacă aceasta:

- a) nu conține fapte care permit stabilirea prezumției existenței unui fapt de discriminare;
- b) este depusă cu încălcarea termenului de prescripție;
- c) **nu este de competența Consiliului;**
- d) are un obiect nefondat prin raportare la domeniul de aplicare a prezentei legi.

(2) Dacă examinarea plîngerii ține de competența altei autorități, Consiliul acționează conform art. 74 din Codul administrativ nr. 116/2018.

Legea nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru egalitate

Articolul 65

Decizia Consiliului este un act oficial și produce efecte juridice de la data comunicării ei părților. Decizia poate fi contestată direct în instanța de judecată de

persoana care se consideră vătămată în drepturi, în modul și în termenul prevăzut de Codul administrativ, fără respectarea procedurii prealabile

Standarde internaționale referitoare la statutul procurorului

Avizul nr. 13 (2018) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor.

Articolul 31

Independența externă și independența internă

Procurorii trebuie să fie independenți în ceea ce privește statutul și comportamentul lor:

- ei trebuie să se bucure de independență externă, adică fără intervenție nejustificată sau ilegală a altor autorități publice sau neguvernamentale (de exemplu, partidele politice);

- ei trebuie să se bucure de independență internă și trebuie să-și poată exercita liber sarcinile și să decidă, chiar dacă modalitățile de acțiune variază de la un sistem juridic la altul, în funcție de relația cu ierarhia.

Recomandarea III

Statutul, independența, recrutarea și cariera procurorilor trebuie, în același mod ca pentru judecători, să fie clar stabilite prin lege și să fie reglementate de criterii transparente și obiective. Statele membre trebuie să garanteze un statut pentru procurori care să le asigure [acestora] independența internă și externă, de preferință prin prevederi la cel mai înalt nivel juridic și punerea în aplicare a acestora de către un organism independent, cum ar fi un consiliu al procurorilor, în special pentru numiri, carieră și disciplină.

Avizul nr. 9 (2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind normele și principiile europene referitoare la procurori

Articolul 3

Statutul procurorilor și garanțiile care le permit să-și exercite funcțiile

3.1 Independența procurorilor

(33.) Independența procurorilor, care este esențială pentru statul de drept, trebuie să fie garantată prin lege la cel mai înalt nivel posibil, într-o manieră similară cu cea a judecătorilor. În țările în care Ministerul Public este independent de Guvern, Statul trebuie să ia măsuri efective pentru a se asigura că natura și întinderea independenței parchetelor se stabilesc prin lege. În țările în care Ministerul Public depinde de sau este subordonat Guvernului, ori se bucură de un alt statut decât cel descris mai sus, Statul trebuie să se asigure că natura și întinderea puterilor Guvernului cu privire la parchete sunt, de asemenea, specificate prin lege și că Guvernul își exercită atribuțiile în mod transparent și în conformitate cu tratatele internaționale, legislația națională și principiile generale de drept.

(34.) Curtea Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare "Curtea") a considerat că este necesar să se amintească faptul că „într-o societate democratică, atât instanțele cât și autoritățile responsabile de investigații trebuie să rămână libere de presiunea politică”. Prin urmare, procurorii ar trebui să ia decizii în mod independent și, în timp ce cooperează cu alte instituții, ar trebui să-și îndeplinească sarcinile în afara oricăror presiuni externe sau imixțiuni din partea executivului sau legislativului, în conformitate cu principiile de separație a puterilor și responsabilității. Curtea s-a referit și la problema independenței procurorilor în contextul „măsurilor de siguranță generale, cum ar fi garanțiile pentru a asigura independența funcțională a procurorilor față de superiori și controlul judiciar al acțiunilor parchetelor”.

(35.) Independența procurorilor nu este o prerogativă sau un privilegiu acordat în interesul procurorilor, ci o garanție pentru o justiție echitabilă, imparțială și eficientă care protejează atât interesele publice, cât și cele private ale persoanelor în cauză.

(36.) Statele trebuie să se asigure că procurorii sunt capabili să își îndeplinească îndatoririle fără intimidare, impedimente, hărțuire, ingerințe și că nu sunt supuși în mod injust unui sistem de răspundere civilă, penală sau de altă natură.

(37.) Procurorii ar trebui să poată, în orice caz și fără nicio obstrucționare, să urmărească penal funcționarii publici care au comis infracțiuni, în mod special infracțiuni de corupție, de abuz de putere și cazuri de încălcarea gravă a drepturilor omului.

(38.) Procurorii trebuie să fie independenți nu numai față de executiv și legislativ, dar și față de alți actori și instituții, mai ales față de cele din domeniile economie, finanțe și mass-media.

(39.) Procurorii sunt independenți în colaborarea cu forțele de ordine, instanțele judecătorești și alte organisme.

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Expresia „și alte sfere ale vieții” din art. 1 al Legii nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, este neconstituțională, din următoarele raționamente:

Conform art. 1 alin. (3) din Constituție, *Republica Moldova este un stat de drept, democratic (.....)*, iar potrivit art. 7, *Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.*

La nivel constituțional, ca principiu, în art. 125¹ alin. (1) din Constituție, a fost consacrată *independența și imparțialitatea procurorilor.*

În conformitate cu art. 124 alin. (3) din Constituție, *competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege*, iar, potrivit alin. (2) din același articol, *atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.*

Prin urmare, Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură și Codul de procedură penală, dezvoltă și stabilesc, principiul independenței și imparțialității procurorilor, atribuțiile acestora, precum și modul de funcționare a Procuraturii.

Conform art. 3 alin. (5) din Legea nr. 3 din 25.02.2016, *Procuratura este independentă de puterile legislativă, executivă și judecătorească, de orice partid politic sau organizație social-politică, precum și de oricare alte instituții, organizații sau persoane. Imixtiunea în activitatea Procuraturii este interzisă*

Potrivit art. 3 alin. (5) din aceeași Lege, *Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale.*

Alin. (6) din aceeași normă stipulează, că *în condițiile prevederilor art. 13 din prezenta lege și ale Codului de procedură penală, activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești.*

În conformitate cu prevederile art. 51 alin. (3) Cod de procedură penală, *la exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul este independent și se supune numai legii.*

Potrivit art. 274 alin. (6) Cod de procedură penală, *ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plîngere, în instanța judecătorească, în condițiile art.313.*

Conform art. 313 alin. (1) Cod de procedură penală, *plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuț, învinuit, apărător, partea vătămăță, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.*

Aliniatul 2 al aceluiași articol stipulează, că *persoanele indicate în alin.(1) sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucție refuzul de a începe urmărire penală, precum și alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.*

Mai mult ca atît, Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a reținut importanța independenței și imparțialității procurorului în procesul penal și înafara lui.

Astfel, Curtea a conchis că procurorii au un rol important în apărarea societății împotriva impunității și că aceștia acționează ca gardieni ai justiției. Curtea observă că, în exercițiul acestor atribuții, legea îi solicită procurorului să acționeze *cu imparțialitate și obiectivitate*, în special atunci când decide dacă va intenta o urmărire penală și în baza căror acuzații, dacă va renunța parțial sau total la învinuire, atît la etapa urmăririi penale, cît și la etapa judecării cauzei în fond. Mai mult, procurorii beneficiază *de independență procesuală*, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează. *Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale* (a se vedea HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 40).

În jurisprudența sa, Curtea a reținut rolul important al Procuraturii, în sistemul autorităților statului, în protecția libertății persoanei și în asigurarea funcționării sistemului justiției penale în mod independent și imparțial. Procuratura trebuie să fie

protejată de ingerințe sau influențe necorespunzătoare, inclusiv influențe venite din partea legislativului și executivului (a se vedea HCC nr. 12 din 08.08.2023, § 73).

În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că o serie de instrumente juridice internaționale au stabilit și au dezvoltat *principiul independenței procurorilor*. Astfel, conform Liniilor directoare ale ONU privind rolul procurorilor, statele membre trebuie să se asigure că procurorii sunt apti să-și exercite atribuțiile profesionale *fără intimidări, impedimente, hărțuiri, ingerințe necorespunzătoare sau expuneri nejustificate la răspunderea civilă, penală sau de altă natură din partea altor autorități*. Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei a menționat în Recomandarea (2000)19 privind rolul urmăririi penale în justiția penală că: „Statele trebuie să ia măsuri corespunzătoare, astfel încât procurorii să-și poată îndeplini atribuțiile fără *ingerințe nejustificate sau fără a fi expuși unei responsabilități nejustificate penale, civile sau de altă natură*.” (HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 41).

Curtea a reținut că, potrivit articolului 33 alin. (1) lit. c)-e) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, independența procurorului este asigurată prin: inviolabilitatea lui; *marja discreționară decizională a procurorului în exercițiul funcției*, acordată prin lege; *stabilirea interdicției privind imixtiunea altor persoane sau autorități în activitatea procurorului*. De asemenea, articolul 34 alin. (1) din aceeași Lege stabilește că inviolabilitatea procurorului asigură garanții de protecție împotriva oricăror intervenții și imixțiuni în activitatea acestuia (HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 40).

Constituția Republicii, Legea cu privire la Procuratură, Codul de procedură penală, jurisprudența Curții Constituționale și standardele internaționale, garantează independența procesuală a procurorului la exercitarea atribuțiilor de serviciu, mai ales independența procesual-penală, împotriva oricăror imixțiuni din interior și exterior.

Potrivit prevederilor expuse activitatea procesuală a procurorului, poate fi verificată doar de către procurorul ierarhic superior și instanța de judecată. Altă autoritate nu este investită cu competență de a constata carențele procesual penale.

Însă, în speță, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, în decizia sa din 06.03.2018, sub nr. 04/18, a dat apreciere temeiniciei și legalității acțiunilor procurorului în cadrul procesului penal nr. 590/15, a constatat carențe procesuale ale organului de urmărire penală, a dat apreciere probelor și corectitudinea modului de apreciere a probelor de către procuror și a formulat recomandări.

Consiliul în decizia sa, a constatat următoarele:

Pct. 5.8 *Examinînd circumstanțele speței finalizate cu ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale, Consiliul reține conținutul acesteia și susținerile părților la ședința de audieri. Ordonanța de neîncepere a urmăririi penale este bazată preponderent pe Raportul de expertiză psihologico-psihiatrică, care a concluzionat, că , din considerentul gradului de deficit intelectual depistat la ea, nu putea recepționa corect evenimentele de violență sexuală și nu le putea reda, iar pe marginea cazului nu poate depune declarații din cauza problemelor de sănătate. Aceleași argumente au fost susținute și de procurorul ierarhic superior, care a verificat legalitatea ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale.*

Pct. 5.10 Consiliul observă, că reclamații nu au luat în calcul concluzia medicului care a notat, că particularitățile anatomice individuale ale himenului permit întreținerea unui raport sexual fără deflorarea acesteia. Totodată, absența unor dovezi fizice, nu ar trebuie să fie interpretată astfel încât, să sugereze că violența sexuală nu a avut loc, din moment ce aceste acte de violență ar putea să nu lase semne sau cicatrice. Deși rapoartele medico-legale sunt relevante, OUP și limitat investigația la evaluările medicale și depozițiile unor martori, fără a ține cont de alte mijloace de probă care pot fi esențiale pentru a clarifica circumstanțele cauzei. Mai mult ca atât, din circumstanțele descrise inițial se conturează că victima ar fi fost supusă acțiunilor perverse cu caracter sexual, care nu au fost reflectate în rapoartele medico-legale, or aceste detalii nici nu au fost investigate.

Pct. 5.11 Consiliul notează că reclamații nu au audiat nici frații petiționarei, despre care aceasta a comunicat că au fost martori ai infracțiunii. La ședința de audieri, reclamații au comunicat că depozițiile martorilor vor fi examinate abia odată cu anularea ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale de către instanța de judecată și doar la insistența apărătorului. Această abordare întărește prezumția că reclamații nu au depus toată diligența pentru investigarea complexă a pretinselor acțiuni cu caracter sexual asupra unei femei cu dizabilități.

Pct. 5.12 Consiliul notează că petiționara a fost audiată o singură dată de către OUP prin intermediul mamei sale. Mama petiționarei, ulterior, și-ar fi modificat declarațiile, spunând că ar fi mințit când a declarat că fiica sa a fost violată. Consiliul subliniază că modificarea declarațiilor putea fi examinată mai complex, inclusiv în contextul presupuselor abuzuri sau intimidări ale mamei.

Pct. 5.13 Consiliul atrage atenția că după modificarea declarațiilor mamei, pretinsa victimă nu a fost audiată prin intermediul unui specialist pentru a se verifica dacă circumstanțele relatate anterior au avut loc. Totodată, conținutul ordonanței de a refuza începerea urmăririi penale, nu conține informații cu privire la audierea potențialului bănuț în comiterea infracțiunii de viol, or în viziunea Consiliului această acțiune de urmărire penală urma a fi realizată la cercetarea infracțiunii și examinată corespunzător.

Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, și-a întemeiat competența de a verifica activitatea procurorului, pe prevederile art. 1 din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității.

Astfel, în pct. 5.1 din decizie Consiliul a statuat, că În primul rînd reclamații invocă lipsa de competență a Consiliului de a se expune asupra acțiunilor organelor de urmărire penală. Consiliul subliniază, că prevederile art. 1 din Legea cu privire la asigurarea egalității, nr. 121 din 25.05.2012, se aplică în sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții.

Prin urmare, dreptul Consiliului de a verifica activitatea procesuală a procurorului se bazează pe prevederile art. 1 din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității și anume, că legea menționată se aplică și alte sfere ale vieții, adică asupra activității procesuale a Procuraturii, prevederi legale ce contravin prevederilor art. 1 alin. (3), art. 7 raportate la prevederile art. 124 și 125¹ alin. (1) din Constituție, precum și Legii cu privire la Procuratură, Codului de procedură penală, standardelor internaționale și jurisprudenței Curții Constituționale, care au consacrat principiul

independenței și imparțialității procurorului și interzicerea imixtiunii din partea altor autorități.

Or, prevederile contestate permit Consiliului, ca organ extrajudiciar, de a interveni discreționar și necontrolat, la solicitarea unei părți, în activitatea procesuală a procurorului prin constatarea carențelor procesuale – anchetei ineficiente, mai ales în cazurile pendinte, fapt inadmisibil și contrar Constituției.

Mai mult ca atât, prevederile contestate au permis Consiliului, ca să citeze procurorul de caz și să-l interogheze referitor la acțiunile de urmărire penală efectuate, cerându-i explicații, inclusiv din ce motiv și care a fost necesitatea, ca în cadrul procesului penal nr. 20154400590, să fie audiat în calitate de martor medicul de familie din satul Puhoi, r-nul Ialoveni.

De asemenea, în ședința de judecată membrul Consiliului Oxana Gumenaia, a recunoscut, că *dacă ar fi pornit procurorul dosar penal, atunci victima ar fi beneficiat de acces la justiție*, iar membrul Consiliului Ian Feldman, a recunoscut, că *în urma analizei actelor a fost recomandată necesitatea de a fi examinat minuțios cauza și anume, organele de drept să mai examineze cauza.*

Normele contestate, permit Consiliului, de a cere explicații procurorului vis-a-vis de necesitatea efectuării unei acțiuni de urmărire penale concrete, pe o cauză/proces penal concret, pendinte, precum și de a direcționa către o soluție, urmărirea penală, fapt ce încalcă independența procesuală și imparțialitatea procurorului, iar ca rezultat al deciziei Consiliului, procurorul să suporte, eventual, consecințe de ordin disciplinar, material și asupra reputației profesionale.

Or, procurorul, reieșind din prevederile legale ale Legii cu privire la Procuratură și ale Codului de procedură penală, care îi asigură independența, are dreptul și este obligat de a da explicații pe marginea unui proces penal sau cauze penale, numai procurorului ierarhic superior și judecătorului de instrucție, nu și altor autorități publice non judiciare.

În ședința de judecată, toți contestatarii audiați, au confirmat, că Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, este lege organică, ca și Codul de procedură penală și au aceeași forță juridică și au fost în drept să o aplice în speță.

Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 1 din 22 ianuarie 2008, *Codul de procedură penală ca lege specială, după regulile generale ale dreptului, indiferent de data adoptării, dobândește superioritate față de alte legi organice după principiul lex specialis derogat generali.*

Potrivit art. 134 alin. (1) din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, care în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și b) din Constituție, exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și interpretează Constituția.

Interpretările date de Curtea Constituțională prin hotărârile sale, sunt obligatorii și nu pot fi puse în discuții, iar potrivit art. 28² al Legii nr. 317-XIII din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională *neexecutarea, executarea necorespunzătoare, împiedicarea executării actelor Curții Constituționale atrag după sine răspunderea prevăzută de legislația în vigoare.*

Mai mult, conform prevederilor art. (7) alin. (6) Cod de procedură penală *hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de*

urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Reiterăm, că potrivit art. 2 alin. (1) Cod de procedură penală, *procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod*, că conform alin. (4) din același articol, *normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod*, iar Codul de procedură nu conține norme juridice ce ar permite Consiliului de egalitate să dea apreciere temeiniciei ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale și să aprecieze caracterul incomplet al anchetei penale.

Cu referire la **condițiile de calitate a legii (incidența articolului 23 din Constituție)**, subliniem faptul că potrivit art. 1 alin.(3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept și democratic, iar în jurisprudența sa constantă Curtea Constituțională reiterează importanța principiului statului de drept pentru o societate democratică.

Or, prevederea legală criticată conținută în Legea nr.121/2012 conțin prevederi contrare tehnicii legislative, contrare condițiilor de calitate a legii, motiv pentru care contravin art.20 din Constituție, sub aspectul dreptului la un proces echitabil. În calitatea mea de victimă, nu-mi este clar, dacă Consiliul pentru egalitate, prin prisma normei contestate, are dreptul și poate da apreciere, critica și efectua un control al activității procesuale ale procurorului sau nu, ceea ce mă împiedică de a-mi apăra drepturile în instanță.

Atunci când analizează calitatea legii, Curtea atrage atenție la existența reperelor obiective care ajută destinatarul și interpretul legii să prevadă sensul exact al dispozițiilor contestate (a se vedea DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 28).

Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 23.11.2015, paragraful 58, 60, statuează, că pentru a se stabili caracterul de „lege” în înțelesul Convenției și al Constituției, al unei norme de drept, trebuie efectuat un test al „suficienței” acesteia pentru a se verifica dacă norma de drept este accesibilă, clară, previzibilă și dacă oferă garanții împotriva abuzurilor. Condiția preciziei suficiente sau a previzibilității presupune existența unor norme de drept detaliate în privința subiectului tratat (Kruslin v. Franța, hotărârea din 24 aprilie 1990, § 27).

Totodată, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (a se vedea HCC nr. 24 din 17 octombrie 2019, § 116; HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 46).

Astfel, conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 16.07.2015, paragraful 52, *în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, este important ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost acordate*. Respectiv, Consiliul, poate să-și exercite atribuțiile în limita cadrului legal oferite prin lege și asupra domeniilor permise de lege.

Așadar, domeniile permise de lege, ca Consiliul să constate faptele de discriminare, este prevăzut de art. 1 din Legea nr. 121 din 25.02.2012 cu privire la asigurarea egalității, potrivit căror prevederi, legea nominalizată se aplică *în sfera politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții*, însă nu este prevăzut în mod expres aplicabilitatea asupra activității autorității judecătorești, în special activității procesuale ale procurorului. Sau, Procuratura, conform art. 124 alin. (1) din Constituție, face parte din autoritatea judecătorească. Expresia *alte sfere ale vieții*, avînd un caracter general și neprevizibil, ar trebui să se aplice asupra tuturor sferelor vieții, cu excepția celor prohibite prin alte acte normative, în cazul nostru fiind Legea cu privire la Procuratură și Codul de procedură penală.

Norma legală citată, care este unica normă ce prevede sferile de aplicare a Legii nr. 121 din 25.02.2012, de care prevederi, Consiliul face uz la examinarea cazurilor de discriminare, nu prevede în mod expres dreptul Consiliului de a verifica activitatea procesuală a procurorului la efectuarea urmăririi penale.

Norma juridică prevăzută de art. 1 din Legea cu privire la asigurarea egalității, nr. 121 din 25.05.2012 - *alte sfere ale vieții* are un caracter general în raport cu prevederile art. (3) pct. 5) și 6) din Legea cu privire la Procuratură și prevederile art. 274 pct. (6) și art. 313 Cod de procedură penală, *sub aspectul controlului judecătoresc asupra activității procurorului*.

Potrivit Hotărîrii Curții Constituționale nr. 22 din 01.10.2018, exigențele statului de drept presupun, inter alia, *asigurarea legalității și a certitudinii juridice* (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41).

Astfel, dat fiind faptul, că norma prevăzută la art. 1 din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității și anume expresia *și alte sfere ale vieții*, nu întrunește cerințele de previzibilitate, nefiind clară dacă se aplică asupra activității autorităților judecătorești, inclusiv asupra activității procesuale a procurorului, aceasta fiind contrară art. 23 din Constituție și încalcă principiul independenței și imparțialității consacrat în art. 125¹ din Constituție, lăsînd victima în cadrul procesului contravențional din speță, într-o incertitudine, referitor la întinderea expresiei „*și alte sfere ale vieții*” și la poziția și argumentele pe care urmează să le prezinte instanței de judecată, ceea ce încalcă dreptul la un proces echitabil și la apărare, garantat de art. 26 din Constituție.

Dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și posibilităților pe care le au, potrivit legii, persoanele în vederea apărării intereselor lor (A se vedea: Hotărîrea Curții Constituționale nr. 22 din 06 august 2020, § 29).

Astfel, de vreme ce textul de lege „*și alte sfere ale vieții*”, nu permite justițiabilului înțelegerea dacă se referă și la activitatea procesuală a procurorului, persoana nu poate să-și asigure o apărare efectivă.

Mai mult ca atît, victima exercitînd profesia de procuror, este mult mai vulnerabilă de a fi independentă și imparțială în adoptarea hotărîrilor, în raport cu posibile influențe externe, în special din partea Consiliului de egalitate, ceea ce-i limitează dreptul de a adopta hotărîri bazate pe lege, probe și să se conducă de intima convingere, iar în consecință afectează dreptul la muncă, în special la condiții satisfăcătoare, prevăzut de art. 43 din Constituție.

Dreptul la muncă și dreptul la condiții satisfăcătoare, include nu doar aspectul fizic și material al muncii, dar și satisfacerea morală. Or, procurorul exercitând atribuțiile profesionale, efectuând urmărire penală, are satisfacție morală, prin faptul adoptării deciziilor pe cazurile din gestiune, în mod liber, independent, după intima convingere și bazându-se pe probe și lege, fără imixtiune și influențe din afară. Însă, în condițiile în care, Consiliul de egalitate verifică activitatea procesuală a procurorului, neavînd o astfel de competență, ultimului îi este limitată independența procesuală și intima convingere la investigarea cazurilor penale și adoptarea hotărîrilor, ceea ce are repercusiune morală asupra procurorului.

Lipsa de competență din partea Consiliului de a verifica activitatea procesuală a procurorului sub aspectul discriminării, nu presupune, că această sferă a vieții – autoritatea judecătorească, inclusiv activitatea procesuală a procurorului, este exceptată de la control, în caz de comiterea a vreo unei fapte de discriminare, deoarece în conformitate cu prevederile art. 10 al Legii nr. 121 din 25.02.2012, cu privire la asigurarea egalității, subiect cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării este și instanța de judecată, care este competentă de a constata în activitatea procurorului și a altor subiecți din cadrul autorității judecătorești, fapta de discriminare.

Relevantă este și practica judiciară diferită, decît cea din speță, care constată încălcarea independenței procesuale a procurorului și lipsa competenței din partea Consiliului pentru egalitate.

Prin hotărîrea Judecătoriei mun. Chișinău, sediul Rîșcani (dosarul de contencios administrativ nr. 3-513/2020), a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Inspectoratul de Poliție Ciocana al Departamentului de Poliția al mun. Chișinău și, anulată ca ilegală Decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 13.01.2020, cauza nr. 209/19.

În fapt, prin Decizia nr. 209/19 din 13.01.2020, *Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a constatat că, interviewarea repetată a părții vătămate Mac-Ghines Eleonora, natura întrebărilor adresate, supunerea testării cu poligraf, inacțiunea organului de urmărire penală în vederea căutării învinuitului, precum și tergiversarea urmăririi penale, au constituit pentru Mac-Ghines Eleonora acele comportamente nedorite care i-au creat un mediu umilitor și o stare de revictimizare, lezîndu-i demnitatea, fapte ce reprezintă discriminare pe criteriu de gen sub formă de hărțuire în procesul de urmărire penală.*

Totodată, cu referire la tergiversarea urmăririi penale, pîrîtul a concluzionat că, pe parcursul anului 2018 termenul urmăririi penale a fost prelungit formal, iar organul de urmărire penală nu a dispus demararea investigațiilor în vederea căutării învinuitului, ce a favorizat unii participanți să se eschiveze de la acțiunile de urmărire penală, creînd un mediu intimidant și ostil, suferință continuă, fapt care are ca efect lezarea demnității umane.

Motivul anulării de către instanța de judecată a Deciziei Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 13.01.2020, cauza nr. 209/19, l-a constituit lipsa competenței de a verifica activitatea procesuală a procurorului.

În partea descriptivă a hotărîrii, instanța a constatat, că:

„Astfel, se reține că, în fapt, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, a constatat că acțiunile organului de urmărire penală efectuate pe cauza penală nr.2017480845 reprezintă discriminare, fapt prin care, a dat apreciere din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității probelor care au determinat procurorul și organul de urmărire penală să efectueze altfel de acțiuni.

În acest sens, instanța relevă că, legiuitorul a concretizat aplicabilitatea Legii cu privire la asigurarea egalității nr.121 din 25.05.2012 și totodată limitele competenței subiecților cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității, în speță a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.

Astfel, se atestă că, Legea cu privire la asigurarea egalității nr.121 din 25.05.2012 se aplică în sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, nu însă și asupra activității autorității judecătorești, activității procesuale ale procurorului sau a organului de urmărire penală.

În context, instanța constată că, Consiliul în mod neîntemeiat a ajuns la concluzia, că faptele constatate și acțiunile organului de urmărire penală reprezintă discriminare pe criteriul de gen sub formă de hărțuire în realizarea dreptului la protecție egală din partea legii, constatând, în fapt, o serie de neajunsuri ale procurorului și organului de urmărire penale în cadrul procesului penal vizat, manifestate prin: interviuarea repetată, natura întrebărilor adresate, supunerea testării cu poligraf, inacțiunea organului de urmărire penală în vederea căutării învinutului, precum și tergiversarea urmăririi penale, ceea ce reprezintă o imixtiune a autorității pârte în activitatea organului de urmărire penală.

Instanța de judecată conchide că, verificarea legalității acțiunilor de urmărire penală, a deciziei și a argumentelor/probelor care au stat la baza emiterii acesteia, îi revine instanței de judecată - judecătorului de instrucție, dar nu a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității.

Corespunzător, prin Decizia din 13 ianuarie 2020, pârșitul a efectuat un control asupra acțiunilor/inacțiunilor procurorului și organului de urmărire penală, situație inadmisibilă, or acesta nu este împuternicit cu astfel de atribuții, motiv din care, instanța concluzionează că decizia contestată, este emisă de către pârșit cu încălcarea competenței.

În aceeași ordine de idei, reieșind din prevederile aplicabile speței în colaborare cu circumstanțele cauzei, instanța reliefează că, activitatea procurorului sub aspectul încălcării drepturilor persoanei, inclusiv pretensele discriminări, poate fi verificată doar de către instanța de judecată, or prin prisma art. 10 lit.c) al Legii nr. 121 din 25.02.2012, cu privire la asigurarea egalității, printre subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității este și instanța de judecată.

Prin urmare, nu poate fi supusă verificării de către Consiliu, activitatea procesuală penală a procurorului în cazurile de pretense acte de discriminare a persoanei pe diverse criterii, competență, care revine în exclusivitate instanței de judecată.

Astfel, coroborând normele legale relevante speței cu circumstanțele stabilite în urma dezbaterilor judiciare, instanța conchide că, nu poate fi supusă verificării de către

Consiliu, activitatea procesuală a procurorului sau organului de urmărire penală în cazurile de pretinse acte de discriminare a persoanei pe diverse criterii, competență care aparține doar instanței de judecată.

Corespunzător, se conchide că, Decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 13 iunie 2020 cauza nr.209/19 este ilegală, or pîrîtul a încălcat normele legale, atribuindu-și competențe ale unei instanțe de judecată, ceea ce constituie temei de constatare a nulității actului administrativ individual (filele 10-11 din hotărîre).”

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău definitivă și irevocabilă (dosar nr. 3a-1298/20) din 20.04.2022, a fost menținută ca legală hotărîrea Judecătoriei mun. Chișinău, sediul Rîșcani (dosarul de contencios administrativ nr. 3-513/2020), prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Inspectoratul de Poliție Ciocana al Departamentului de Poliția al mun. Chișinău și, anulată ca ilegală Decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 13.01.2020, cauza nr. 209/19.

Instanța de apel a constatat:

„În context, Consiliul în mod neîntemeiat a ajuns la concluzia, că faptele constatate și acțiunile organului de urmărire penală reprezintă discriminare pe criteriul de gen sub formă de hărțuire în realizarea dreptului la protecție egală din partea legii, constatând, în fapt, o serie de neajunsuri ale procurorului și organului de urmărire penale în cadrul procesului penal vizat, manifestate prin: interviuarea repetată, natura întrebărilor adresate, supunerea testării cu poligraf, inacțiunea organului de urmărire penală în vederea căutării învinuitului, precum și tergiversarea urmăririi penale, ceea ce reprezintă o imixtiune a autorității pîrîte în activitatea organului de urmărire penală.

Completul de judecată reține că instanța de fond întemeiat a conchis că, verificarea legalității acțiunilor de urmărire penală, a deciziei și a argumentelor/probelor care au stat la baza emiterii acesteia, îi revine instanței de judecată - judecătorului de instrucție, dar nu a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității.

Corespunzător, prin Decizia din 13 ianuarie 2020, apelantul a efectuat un control asupra acțiunilor/inacțiunilor procurorului și organului de urmărire penală, situație inadmisibilă, or acesta nu este împuternicit cu astfel de atribuții, motiv din care decizia contestată, este emisă de către pîrît/apelant și cu încălcarea competenței.

În aceeași ordine de idei, reieșind din prevederile aplicabile speței în coroborare cu circumstanțele cauzei, instanța reliefează că, activitatea procurorului sub aspectul încălcării drepturilor persoanei, inclusiv pretinsele discriminări, poate fi verificată doar de către instanța de judecată, or prin prisma art. 10 lit.c) al Legii nr. 121 din 25.02.2012, cu privire la asigurarea egalității, printre subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității este și instanța de judecată.

Prin urmare, nu poate fi supusă verificării de către Consiliu, activitatea procesual-penală a procurorului în cazurile de pretinse acte de discriminare a persoanei pe diverse criterii, competență, care revine în exclusivitate instanței de judecată.

Completul de judecată, menționează că autoritatea publică, de fapt, nu este complet liberă în utilizarea dreptului discreționar. Iar, acțiunea administrativă trebuie să se bazeze pe o decizie discreționară cuvenită, concluzie ce se desprinde, în special,

10

din prevederile art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia autoritățile publice „trebuie” să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Prin urmare, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității era obligată prin lege să-și exercite discreția, însă fără erori discreționare.

Astfel se atestă că, apelantul nu și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege, iar această încălcare se materializată prin faptul că actul administrativ contestat a fost emis cu încălcarea procedurii stabilite și a normelor materiale, ceea ce poartă un caracter neproporțional scopului urmărit, fapt ce denotă și ilegalitatea lui în fond (filele 19-20 din decizie).”

Într-o altă speță, prin hotărârea Judecătorei mun. Chișinău, sediul Rîșcani (dosarul de contencios administrativ nr. 3-3785/2019), a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Procuratura mun. Chișinău, oficiul Botanica și, anulată Decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 29 iulie 2019, cauza nr. 100/19.

În fapt, Consiliul, analizând conținutul ordonanței din 30 ianuarie 2019 a reținut că reclamata nu a calificat incidentul ca violență în familie, apreciindu-l drept reacție în apărare. Analizând alegațiile petiționarei prin raportare la acțiunile întreprinse și aprecierea acestora de către reclamată, a observat că în timpul conflictului dintre petiționară și fostul soț, în preajmă se aflau copiii acestora, însă acțiunea procesuală privind audierea lor în calitate de martori nu a fost efectuată. Or, în contextul aprecierii date de reclamată, audierea acestora, putea să elucideze acest aspect subiectiv, și anume, a fost o reacție involuntară de apărare sau una premeditată. Totodată, Consiliul a notat că efectuând această acțiune procesuală, reclamata putea să stabilească cine a fost inițiatorul conflictului, ceea ce îi permitea să traseze anumite concluzii fundamentate obiectiv și nu subiectiv. Mai mult ca atât, din materialele prezentate a reținut că soțul petiționarei a recunoscut că a lovit-o, respectiv, audierea martorilor putea să clarifice care din părțile implicate a fost în apărare, în egală măsură. Consiliul a reținut că petiționara, inițial, în plângere a indicat pentru a fi audiați în calitate de martori alte două persoane (V.D și N.D), care așa și nu au fost audiați, nici după reluarea urmării penale dispusă de instanța de judecată. Astfel, Consiliul a observat că reclamata nu a încercat să elucideze nici aspectul dacă acțiunile de violență au avut un caracter sistemic.

De asemenea, Consiliul a observat că reclamata s-a bazat pe constatările raportului de expertiză din 17 decembrie 2018 în care leziunile petiționarei sunt calificate ca vătămare corporală neînsemnată, fără să aprecieze critic și constatările raportului de expertiză medico-legală din 17 septembrie 2016, în care leziunile au fost calificate ca vătămare ușoară. Consiliul a reamintit jurisprudența CtEDO Cauza N.A. vs. Republica Moldova din 24 septembrie 2013, unde reclamanta s-a plâns pe faptul că organele de drept i-au refuzat protecție împotriva violenței în familie pe motiv că leziunile ei erau neînsemnate. CtEDO a găsit violarea art. 3 (interdicția torturii și tratamentului inuman și degradant) și art. 8 (respect pentru viața privată), indicând că autoritățile datorează protecție victimei indiferent de gravitatea leziunilor corporale, pentru că violența în familie poate avea diverse forme, nu doar fizică.

Consiliul a conchis că petiționara nu a beneficiat de o protecție efectivă în procedura de examinare a plângerii sale cu privire la actele de violență la care a fost supusă, din cauza atitudinii stereotipice și discriminatorii a reclamatei.

Motivul anulării de către instanța de judecată a Deciziei Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 29.07.2019, cauza nr. 100/19, l-a constituit lipsa competenței de a verifica activitatea procesuală a procurorului.

În partea descriptivă a hotărîrii, instanța a constatat, că:

„Evaluând starea de drept stabilită instanța de judecată constată că procesul penal se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală de organele de urmărire penală și instanțele judecătorești. Procuratura este instituția publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege. Astfel, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nu este investit cu atribuții de desfășurare a activității de urmărire penală, iar controlul judiciar asupra acțiunilor procesuale efectuate în cadrul urmăririi penale este exercitat de judecătorul de instrucție în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală.

Instanța de judecată reține că în motivarea actului administrativ contestat autoritatea publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a examinat ordonanța procurorului în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Botanica, ***** din 30 ianuarie 2019 prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui *****, a apreciat sub aspectul pertinentei probele acumulate în cadrul urmăririi penale și s-a expus asupra anchetei incomplete prin faptul neadministrării unor probe de către organul de urmărire penală. Totodată, a stabilit că procurorul în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Botanica, ***** nu a încercat să elucideze anumite aspecte în cadrul urmăririi penale, a conchis că petiționara nu a beneficiat de o protecție efectivă în procedura de examinare a plângerii sale cu privire la actele de violență la care a fost supusă, din cauza atitudinii stereotipice și discriminatorii a procurorului.

Menționează instanța de judecată că în cadrul urmăririi penale judecătorul de instrucție este investit cu atribuții de a constata încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului, or, Legea cu privire la asigurarea egalității stabilește că subiect cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității sunt și instanțele judecătorești.

Astfel, reieșind din considerentele expuse rezultă că instanța de judecată (judecătorul de instrucție) este subiectul investit cu atribuțiile controlului activității procesuale a procurorului în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității în cazul examinării plângerii Marinei Covganeț și nu sunt atribuțiile Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.

Constatând că Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a emis un act administrativ ilegal, cu încălcarea competenței, instanța de judecată admite acțiunea depusă de Victoria Străistaru împotriva

Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, cu terții *****și Procuratura Generală a Republicii Moldova și anulează decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din ***** în cauza nr. *****.” (filele 22-23 din hotărîre).

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău (dosar nr. 3a-1090/20) din 15.06.2021, a fost menținută ca legală hotărîrea Judecătorei mun. Chișinău, sediul Rîșcani (dosarul de contencios administrativ nr. 3-3785/2019), prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Procuratura mun. Chișinău, oficiul Buiucani și, anulată Decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 29.07.2019, cauza nr. 100/19.

Instanța de apel a constatat:

„Or, de fapt, prin decizia din 29 iulie 2019 Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a criticat acțiunile procurorului întreprinse de aceasta la exercitarea atribuțiilor de serviciu, de către Consiliu nefiind ținut cont de faptul că verificarea legalității acțiunilor procurorului în cadrul efectuării urmăririi penale ține de competența judecătorului de instrucție, dar nicidecum a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității. Cu atât mai mult, instanța de apel consideră că plângerea formulată de Covganeț Marina la Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, urmează a fi apreciată ca un simplul dezacord al petiționarei cu Ordonanța procurorului de scoatere a învinuitului de sub urmărire penală.

Colegiul apreciază critic argumentul apelului că, prima instanța neîntemeiat invocă lipsa de competența a Consiliului să examineze astfel de cauze și că acțiunile procurorului la caz au fost examinate prin prisma Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și nu prin prisma legislației procesual penale. Or, este evident că argumentele apelantului nu corespund realității, întrucât din actul administrativ contestat rezultă că, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității indirect a efectuat controlul asupra actelor emise de procuror în cadrul urmăririi penale, și anume. În motivarea actului administrativ contestat, autoritatea publică Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a dat apreciere ordonanței procurorului în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Botanica, Victoria Străistaru din 30 ianuarie 2019, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Igor Covganeț, a apreciat sub aspectul pertinentei probele acumulate în cadrul urmăririi penale și s-a expus asupra anchetei incomplete prin faptul neadministrării unor probe de către organul de urmărire penală. Totodată, Consiliul a stabilit că procurorul în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Botanica, Victoria Străistaru nu a încercat să elucideze anumite aspecte în cadrul urmăririi penale, a conchis că petiționara nu a beneficiat de o protecție efectivă în procedura de examinare a plângerii sale cu privire la actele de violență la care a fost supusă, din cauza atitudinii stereotipice și discriminatorii a procurorului.

Colegiul reiterează, după cum s-a invocat mai sus, că în cadrul urmăririi penale judecătorul de instrucție este investit cu atribuții de a constata încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului. Iar, în conformitate cu art. 10 lit. e) din Legea cu

privire la asigurarea egalității, subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității sînt: c) instanțele judecătorești.

Respectiv, prin prisma normelor legale emișate, anume instanța de judecată (judecătorul de instrucție) este subiectul investit cu atribuțiile controlului activității procesuale a procurorului în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității în cazul examinării plîngerii Marinei Covganeș, dar nicidecum Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Circumstanțele descrise demonstrează instanței că actul administrativ individual defavorabil contestat, a fost emis cu încălcarea competenței, fapt care duce la anularea actului” (filele 11-12 din decizie).

Prin încheierea nr. 3ra-1018/21 din 11.05.2022, Curtea Supremă de Justiție a declarat inadmisibil recursul depus de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, depus împotriva Deciziei Curții de Apel nr. 3a-1090/20 din 15.06.2021.

Instanța de recurs a statuat:

„Raportând cadrul legal citat la circumstanțele cauzei, instanța de apel a apreciat corectă concluzie primei instanțe că actul administrativ individual defavorabil contestat – decizia din 29 iulie 2019 a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, în cauza nr. 100/19, a fost emisă cu încălcarea legislației în vigoare, fiind întrunite temeiurile de anulare a acesteia. Or, de fapt, prin decizia din 29 iulie 2019, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a criticat acțiunile procurorului întreprinse în exercitarea atribuțiilor de serviciu. De către Consiliu nu s-a ținut cont de faptul că verificarea legalității acțiunilor procurorului în cadrul efectuării urmăririi penale ține de competența judecătorului de instrucție, dar nu a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității.

Instanța ierarhic inferioară a apreciat critic argumentul apelului că acțiunile procurorului la caz au fost examinate prin prisma Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și nu prin prisma legislației procesual penale. Or, din actul administrativ contestat rezultă că Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității indirect a efectuat controlul asupra actelor emise de procuror în cadrul urmăririi penale. Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, în actul contestat a dat apreciere ordonanței din 30 ianuarie 2019 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Botanica, Victoria Străistaru, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Xxx, a apreciat sub aspectul pertinentei probele acumulate în cadrul urmăririi penale și s-a expus asupra anchetei incomplete prin faptul neadministrării unor probe de către organul de urmărire penală.”(fila 5 al Hotărîrii).

Prin urmare, considerăm, că Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, și-a depășit competența, întrucît a dat o proprie aprecieri activității procesuale a procurorului, din care motive, prevederea „și alte sfere ale vieții” de la art. 1 alin. (1) raportate la art. 10 lit. a) din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, este neconstituțională, în partea ce se referă la dreptul Consiliului pentru egalitate de a constata discriminare în activitatea procesuală a procurorului.

F. Cerințele sesizării

Urmare celor expuse, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legii cu privire la Curtea Constituțională, Codului Jurisdicției Constituționale, solicit Înaltei Curți:

1. Admiterea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;

2. Exercițarea controlului constituționalității și declararea drept neconstituțională a expresiei „și alte sfere ale vieții” de la art. 1 alin. (1) raportate la art. 10 lit. a) din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, în partea ce se referă la dreptul Consiliului pentru egalitate de a constata discriminare în activitatea autorității judecătorești, inclusiv în activitatea procesuală a procurorului.

G. Lista documentelor relevante

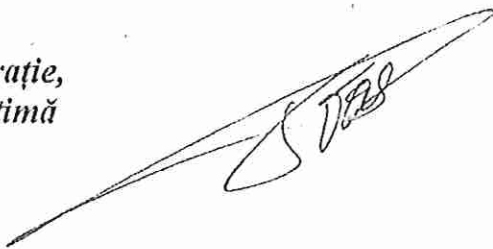
La examinarea acestei sesizări privind excepția de neconstituționalitate sunt pertinente următoarele documente:

- Copia referinței în cauza nr. 04/18 pe 6 file;
- Copia demersului privind încetarea examinării plîngerii în cauza 04/18 pe 3 file;
- Copia Deciziei Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, nr. 04/18 din 06.03.2018 pe 9 file;
- Copia cererii de chemare în judecată pe 10 file (proiectul corespunde cu cererea semnată);
- Copia explicațiilor pe 6 file;
- Copia Hotărîrii judecătorești, dosar nr. 3-211/18 pe 10 file;
- Copie referinței la Curtea de Apel pe 13 file (proiectul corespunde cu referința semnată);
- Copia Deciziei Curții de Apel, dosar nr. 3a-1895/18 pe 10 file;
- Copia recursului la CSJ pe 19 file (proiectul corespunde cu recursul semnat semnată);
- Copia Hotărîrii judecătorești nr. 3-3785/2019 din 17.07.2019 pe 12 file;
- Copia Decizie Curții de Apel nr. 31-1298/20 din 20.04.2022 pe 21 file;
- Copia Hotărîrii judecătorești nr. 3-3785/2019 din 17.07.2020 pe 24 file;
- Copia Deciziei Curții de Apel nr. 3a-1090/20 din 15.06.2021 pe 13 file;
- Copia Încheierii Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-1081/21 din 11.05.2022 pe 4 file;
- Copia Deciziei agentului Constatator CNA nr. 02/15-P-635/22 din 09.09.2022 pe 6 file;
- Copia procesului – verbal al ședinței, declarațiile contestatarilor.

H. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, fapt pentru care semnez.

Cu înaltă considerație,
Vasile Plevan, victimă

06 octombrie 2025

ÎNCHEIERE

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

15 octombrie 2025
Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani
în componență:
Președintele ședinței, judecătorul
Grefierului
Cu participarea:
Victimei
Reprezentantului agentului constator
În lipsa:
Apărătorului
Persoanelor în privința cărora a fost emisă decizia

mun. Chișinău

Ialanji Arina
Zaharov Mariela

Plevan Vasile
Sochircă Anton

Vieru Vadim
Gavrilița Lucia, Feldmna Ian,
Gumennaia Oxana, Brighidin Andrei

examinând în ședință de judecată publică cererea formulată de victima **PLEVAN Vasile**, în cadrul examinării contestației înaintate de **FELDMAN Ian, GUMENNAIA Oxana, BRIGHIDIN Andrei și GAVRILIȚĂ Lucia** împotriva deciziei nr.02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022 emisă de agentul constator din cadrul Direcției nr.1 a Direcției generale combaterea corupției a Centrului Național Anticorupție, locotenent Manole Vlad, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității, în special a expresiei „și alte sfere ale vieții”, -

A C O N S T A T A T :

La 21 ianuarie 2025, în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a parvenit spre examinare în urma repartizării repetate contestație înaintate de Feldman Ian, Gumennaia Oxana, Brighidin Andrei și Gavriliță Lucia împotriva deciziei nr.02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022 emisă de agentul constator din cadrul Direcției nr.1 a Direcției generale combaterea corupției a Centrului Național Anticorupție, locotenent Manole Vlad.

Prin intermediul PIGD, cauza contravențională a fost repartizată spre examinare judecătorului Ialanji Arina.

În ședința de judecată din 06 octombrie 2025, victima Plevan Vasile, a prezentat instanței o excepție de neconstituționalitate pe marginea sesizării Curții Constituționale pe faptul verificării constituționalității a unor prevederi ale art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității, în special a expresiei „și alte sfere ale vieții”.

În motivarea excepției de neconstituționalitate, victima Plevan Vasile, a invocat faptul că: la data de 03 aprilie 2015, a fost pornit procesul penal nr. 20154400590, pe faptul pretinsului viol asupra victimei

La data de 04 mai 2016, prin ordonanța procurorului Vasile Plevan, s-a refuzat în pornirea urmăririi penale, din motivul lipsei faptului infracțiunii, despre care fapt, Cebanu Ala a fost înștiințată prin scrisoarea din 04 mai 2016 cu nr.1909.

Ordonanța în cauză, fiind contestată la procurorul ierarhic superior în ordinea art. 299/1 CPP, a fost menținută prin ordonanța din 24 noiembrie 2017, care fiind contestată în instanța de judecată în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, prin încheierea judecătorului de instrucție din 02 februarie 2018, ambele ordonanțe au fost anulate, cu dispunerea unui control suplimentar în ordinea art. 274 Cod de procedură penală.

La data de 15 februarie 2018, a fost începută urmărirea penală în cauza nr. 2018440117, în baza art. 171 alin. (2) lit. b⁴) Cod penal, iar la 28 septembrie 2018, cauza a fost expediată în instanța de judecată cu rechizitoriul.

La data de 10 ianuarie 2018, avocatul lui Cebanu Ala, d-na Andriuță Violeta, a depus o plângere către Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, prin care s-a solicitat constatarea discriminării pe criterii de dezabilitate și gen în acces la justiție și protecție egală în fața legii, invocând încălcarea prin ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din 04 mai 2016, a drepturilor victimei împotriva oricărei discriminări în acces la justiție, fiind astfel pornită de către Consiliu, cauza nr. 04/18 din 10 ianuarie 2018.

În cadrul ședinței Consiliului din 28 februarie 2018, la insistența avocatului victimei, de către membrul Consiliului Andrei Brighidin, procurorului i s-a cerut să explice, din ce motiv și care a fost necesitatea, ca în

cadrul procesului penal nr. 20154400590, să fie audiat în calitate de martor medicul de familie din satul Puhoi, r-nul Ialoveni.

Prin Decizia din 06 martie 2018, emisă pe marginea cauzei nr. 04/18, Consiliul a decis, că faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriu de dizabilitate și sex în realizarea dreptului la protecție egală din partea legii. Consiliul recomandă Procuraturii r-lui Ialoveni, să aducă la cunoștință procurorilor din cadrul Procuraturii r-lui Ialoveni, prezenta decizie și să întreprindă măsurile posibile pentru a nu admite fapte similare pe viitor.

Decizia nr. 04/18 din 06 martie 2018, a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, fiind contestată în ordinea contenciosului administrativ, a fost anulată prin Hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani nr. 3-211/18 din 28 septembrie 2018.

Hotărârea judecătorească menționată, fiind contestată cu apel, a fost casată, cauza rejudecată și pronunțată o nouă hotărâre prin care a fost respinsă cererea de chemare în judecată și a fost menținută decizia 04/18 a Consiliului.

Potrivit Deciziei nr. 3a-1895/18 din 14 februarie 2019, instanța de apel a respins argumentele reclamantilor referitoare la lipsa competenței Consiliului de a verifica, aprecia și a efectua controlul asupra activității procurorului, invocând, că reclamantii Plevan Vasile și Eșanu Igor, nu au avut împuternicirile corespunzătoare, în conformitate cu prevederile art. 73 Cod de procedură civilă.

Recursul împotriva Deciziei instanței de apel nr. 3a-1895/18 din 14 februarie 2019, a fost respins.

La data de 08 iunie 2022, în adresa Centrului Național Anticorupție, Plevan Vasile a depus plângere, împotriva factorilor de decizie ai Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, manifestate prin depășirea atribuțiilor de serviciu. La 21 iunie 2022 a fost pornit un proces contravențional.

Prin Decizia Centrului Național Anticorupție, sub nr. 02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022, a fost constatată comiterea, de către Ian Feldman, Oxana Gumennaia, Andrei Brighidin și Lucia Gavrilă, a contravenției prevăzute de art. 313 Cod contravențional și încetat procesul contravențional în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

Decizia Centrului Național Anticorupție, sub nr. 02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022, a fost contestată în instanța de judecată, în ordinea art. 448 Cod contravențional.

La data de 15 mai 2025, în ședința de judecată pe marginea contestației depuse împotriva deciziei Centrului Național Anticorupție, nr. 02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022, a depus declarații Oxana Gumenia, care, la întrebările victimei, a explicat, că *în calitate de membru al Consiliului de Asigurare a Egalității și pentru Prevenirea Discriminării, a stabilit în ședința de audiere, că (procurorii n.a.) au luat în considerație doar raportul de expertiză medico-legală, nu a audiat că martori frații, nu au solicitat un expert pentru a asigura audierea victimei [...] Dacă ar fi pornit procurorul dosar penal, atunci victima ar fi beneficiat de acces la justiție. [...] Consiliul nu a avut acces la dosarul penal*.

La data de 29 septembrie 2025, în ședința de judecată pe marginea contestației depuse împotriva deciziei Centrului Național Anticorupție, nr. 02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022, a depus declarații Ian Feldman, care, la întrebările victimei, a recunoscut, că *în urma analizei actelor a fost recomandată necesitatea de a fi examinată minuțios cauza și anume, organele de drept să mai examineze cauza*.

În ședința de judecată, toți contestatarii audiați, au confirmat, că *Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25 mai 2012, este lege organică, ca și Codul de procedură penală și au aceeași forță juridică și au fost în drept să o aplice în speță*.

Luând în calcul că în fața instanței de judecată se pune în discuție competența Consiliului de egalitate de a se expune asupra temeiniciei ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale și a anchetei ineficiente, reieșind din formularea „și alte sfere ale vieții” din art. 1 al Legii nr. 121 din 25 mai 2012, victima intervine prin prezenta, cu verificarea constituționalității prevederilor art. 1 din Legea nr. 121 din 25 mai 2012, în măsura în care acordă dreptul Consiliului de egalitate să verifice activitatea procesuală a autorităților judecătorești, inclusiv activitatea procesuală a procurorului.

În ședința de judecată, *victima Plevan Vasile*, a susținut cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate pe motivele de fapt și de drept indicate în conținutul acesteia. Poziția părții apărării a contestatarii în fapt accentuează necesitatea sesizării Curții Constituționale în prezenta speță.

Reprezentantul agentului constator, Sochircă Anton, nu a obiectat în privința sesizării Curții Constituționale, exprimând acordul în privința admiterii cererii înaintate de victima Plevan Vasile. Referitor la poziția avocatului consideră că acesta s-a expus la aspecte teoretice, fiind invocate spețe analogice examinate de către Curtea Constituțională, or aceasta nu poate fi admisă și sesizarea urmează a fi remisă Curții Constituționale.

Avocatul Vieru Vadim, fiind citat legal, în ședința de judecată nu s-a prezentat, instanța a dispus examinarea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate în lipsa acestuia. Totodată în adresa instanței la data de 09 octombrie 2025, a fost expediată poziția acestuia pe marginea cererii potrivit căreia

solicită respingerea cererii ca inadmisibilă, iar pe fond instanța, să constate că prevederile legale nu contravin Constituției.

Contestatarii Gavrilița Lucia, Feldmna Ian, Gumennaia Oxana, Brighidin Andrei, citați legal în ședința de judecată nu s-au prezentat, fiind dispusă judecarea cererii în lipsa acestora.

Analizând argumentele invocate, studiind cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, audiind opiniile participanților la proces, instanța în fața căreia s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, constată că aceasta este întemeiată urmând a o admite din raționamentele expuse mai jos:

Potrivit art. 374 alin. (3) Cod Contravențional, procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Constituției, al prezentului cod, al Codului de procedură penală în cazurile expres prevăzute de prezentul cod, precum și al normelor dreptului internațional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

Conform prevederilor art. 7 alin. (1) din Codul de procedură penală, procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

Totodată, conform alin. (3) al aceluiași articol, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

În corespundere cu prevederile art. 7 alin.(3¹) din Codul de procedură penală, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Potrivit alin.(3²) din Codul de procedură penală, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin.1, lit. g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logica între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din inițiativa părților sau din oficiu de către instanța de judecată. Elementele principale ale excepției de neconstituționalitate sînt: necesitatea efectuării unui control de neconstituționalitate; existența raportului triumphiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea și Curtea Constituțională chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate; obiectul excepției de neconstituționalitate.

Se constată faptul că, în cadrul ședinței de judecată, a fost solicitată sesizarea Curții Constituționale cu privire la o problemă de constituționalitate a unor prevederi ale art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității, astfel încât, la caz, fiind aplicabile prevederile pct. 4 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova și anume: *Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:* (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Așadar, verificarea constituționalității normei contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar excepția este ridicată de victima Plevan Vasile, care este participant în cadrul procesului contravențional.

Totodată este de remarcat că în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor

Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

În această ordine de idei, instanța reține faptul că, normele vizate, și anume prevederile ale art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității, în special a expresiei „și alte sfere ale vieții”, pot constitui obiect al controlului constituționalității prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM și pct. 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

Instanța de judecată atestă cu certitudine că, la moment, nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate – art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității.

La fel, instanța de judecată constată că, în conformitate cu pct. 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, sesizarea înaintată întrunește condiția că normele solicitate pot fi supuse controlului constituționalității, or aceste chestiuni pot avea legătură directă sau indirectă cu soluționarea cauzei contravenționale.

Tangența legată de soluționarea cauzei contravenționale și relevanța verificării constituționalității normei criticate vine în contextul poziției victimei Plevan Vasile, care în cadrul ședinței de judecată, își menține soluția luată prin decizia nr.02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022 emisă de agentul constator din cadrul Direcției nr.1 a Direcției generale combaterea corupției a Centrului Național Anticorupție, locotenent Manole Vlad. Prin urmare, pentru a soluționa problemele impuse, instanța urmează să aplice și aprecieze critica normei contestate.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (6) din Codul de procedură penală, hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Urmare a celor indicate, instanța găsește necesar de a admite ca fiind întemeiată cererea formulată de victima Plevan Vasile, prin care s-a invocat sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității prevederilor ale art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității, în special a expresiei „și alte sfere ale vieții”.

Instanța nu poate admite obiecțiile apărătorului contestatarilor privind respingerea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, întrucât, potrivit prevederilor legale citate anterior, competența de a examina conformitatea normelor juridice cu dispozițiile Constituției aparține exclusiv Curții Constituționale. În consecință, instanța de judecată, învestită cu soluționarea prezentei cauze, nu este în drept să se pronunțe nici asupra temeiniciei sesizării formulate, nici asupra conformității cu Legea Supremă a prevederilor contestate.

Rolul instanței ordinare se limitează la verificarea îndeplinirii condițiilor formale prevăzute de lege pentru transmiterea excepției de neconstituționalitate către Curtea Constituțională, fără a efectua o analiză de fond a pretensei neconformități. Or, a proceda altfel ar însemna o ingerință în competența constituțională a Curții Constituționale și o depășire a limitelor atribuțiilor conferite instanțelor judecătorești prin lege, prin urmare, obiecțiile apărătorului nu pot fi primite.

În temeiul celor expuse și conducând-se de prevederile art. 7, 342 Cod de procedură penală, art. 135 din Constituția Republicii Moldova, Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, instanța de judecată –

DISPUNE:

Se admite cererea formulată de victima **PLEVAN Vasile**, în cadrul examinării contestației înaintate de **FELDMAN Ian, GUMENNAIA Oxana, BRIGHIDIN Andrei și GAVRILIȚĂ Lucia** împotriva deciziei nr.02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022 emisă de agentul constator din cadrul Direcției nr.1 a Direcției generale combaterea corupției a Centrului Național Anticorupție, locotenent Manole Vlad, prin care se solicită sesizarea Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în vederea efectuării controlului constituționalității prevederilor art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității, în special a expresiei „și alte sfere ale vieții”.

Se ridică excepția de neconstituționalitate înaintată de victima **PLEVAN Vasile**, pentru controlul constituționalității prevederilor art.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012, cu privire la asigurarea egalității, în special a expresiei „și alte sfere ale vieții”.

Se remite, conform competenței, Curții Constituționale sesizarea depusă de către victima **PLEVAN Vasile**, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării contestației înaintate de **FELDMAN Ian, GUMENNAIA Oxana, BRIGHIDIN Andrei și GAVRILIȚĂ Lucia** împotriva deciziei nr.02/15-P-635/22 din 09 septembrie 2022 emisă de agentul constator din cadrul Direcției nr.1 a Direcției generale combaterea corupției a Centrului Național Anticorupție, locotenent Manole Vlad.

Încheierea separat nu se supune nici unei căi de atac, dar poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței
judecătorul

Copia corespunde originalului

Ialanji Arina